

FINN TAKSØE-JENSEN

Arveretten

Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Arveretten

1. udgave, 3. oplag med tillæg

© 1986 by Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse eller
mangfoldiggørelse af denne bog eller dele heraf er
uden forlagets skriftlige samtykke ikke tilladt
ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Tryk: Gentoft Tryk, Charlottenlund
Indbinding: Damm's Bogbinderi, Randers
Printed in Denmark 1992
ISBN 87-574-3680-0

Forord

Den sociale udvikling i samfundsudviklingen, herunder forandringerne i familiedemonstrer og i beskatningsforhold, har sat tydeligt præg på den tredje udgave af arveretten. Generations-skifter gennemføres nu helt overvejende af den levende live, og der er opbrud i den almindelige indstilling og bevægelse bort fra slægtsarveretten over imod arveretten for ægtefælle eller samlevingspartner. En del af den ved arveloven af 1963 reviderede regelmasse har derfor tabt i betydning, medens andre dele har fået øget aktualitet. I denne fremstilling er vægten lagt på de mere praktiske arveretlige spørgsmål især er fremme, og nogle grundlæggende fænomener er taget op til kritisk vurdering.

Bogen er tilrettelagt til brug for juridiske studerende ved Københavns Universitet, hvor faget arveretten er placeret under studiets første år. Arveretten, dødsboskatteret, livsforsikring og international privatret er behandlet, der hovedsagelig henhører under kursusfagsordningen, og kun medtaget i et vist orienterende omfang.

Jeg bringer min tak til dommerne ved de tre embeder, hvorfra jeg i 1984 fik oplysning om praktisk forekommende testamentsoprettelse og til arveretslærerne ved Københavns Universitet for god og kritisk gennemgang af manuskriptet.

Repræsentation er udarbejdet af stud. jur. Bent Pedersen.

Der er kun i begrænset omfang taget hensyn til litteratur, lovgivning og praksis efter den 1. maj 1986.

Juli 1986

Linn Lüksøe-Jensen

Til andet oplag 1989 er der efter s. 337 vedføjet et blad med forskellige tilføjelser og rettelser.

Maj 1989

Linn Lüksøe-Jensen

Til tredje oplag 1992 er der efter side 337 vedføjet et kapitel XXII, Tillæg 1992 om Særeje, 150.000 Kroners Regel, Registreret Partnerskab samt Andre Tilføjelser og Rettelser.

Jeg takker underdirektør, lektor Jesper Vorstrup Rasmussen for genemsyn af manuskriptet til tillægget og for udbytterige drøftelser af forskellige særejespørgsmål.

Januar 1992

Finn Taksøe-Jensen

Indholdsfortegnelse

<i>Kapitel I. Arvetet og skifteret</i>		
1	Successionen ved dødsfald	1
2	Arveretlige regler	2
3	Skifteretlige regler	4
3.1	Processuelle skifteregler	4
3.2	Materielle skifteregler. Skifteformerne	5
3.2.1	Summariske skifteformer	6
3.2.2	Uskiftet bo	6
3.2.3	De egentlige skifteformer. Offentlige skifter	7
3.2.4	Privat skifte	8
3.3	Legatarer	9
4	Arven falder	9
5	Arvefaldet	10
6	Lovgivningen	10
7	Litteraturen	12
<i>Kapitel II. Om arverettens begrundelse</i>		
1	Arvetet, ejendomsret og beskatningsregler	13
2	Arveadkomsterne og deres begrundelse	16
2.1	Slægtsarv	16
2.2	Ægtefællearv	21
2.3	Testamentarisk arv. Tvangsarv	26
2.3.1	Den testamentariske arvetet	27
2.3.2	Tvangsarv	28
3	Sammenfattende vurdering	30
<i>Kapitel III. Slægtsarv</i>		
1	Parentelsystemet. Arveklasserne	31
2	Slægtskab	34
2.1	Anfægtelse af ægtebarnsstatus	35
2.2	Børn uden for ægteskab	36
2.2.1	Arvetet efter moderen	36
2.2.2	Arvetet efter faderen	36
2.2.3	Arvetet efter barnet	38

3.	Arvedelingen	39
3.1.	Første arveklasse. Livsarvinger	39
3.2.	Anden arveklasse	42
3.3.	Tredje arveklasse	44
4.	Adoption	44
4.1.	Almindelig orientering	44
4.2.	Adoptioner omfattet af 1972-lovens regler	46
4.2.1.	Forholdet til adoptanten og dennes slægt	46
4.2.2.	Forholdet til adoptivbarnets virkelige slægt	47
4.2.3.	Særligt om stedbarnsadoptioner	47
4.3.	Adoptioner omfattet af 1956-loven med arveretsforbehold	47
4.4.	Adoptioner omfattet af 1923-loven	48
4.4.1.	Arveretten efter adoptanten og dennes slægt	48
4.4.2.	Arveretten efter den virkelige slægt	50
4.4.3.	Den virkelige slægts arveret	52
4.4.4.	Adoptantens arveret	52
4.5.	Adoptioner før 1923-loven	53
4.6.	Udenlandske adoptioner	53
5.	Forlodsret	53
6.	Kvalitative arveregler	59
6.1.	Oversigt	59
6.2.	Arvingerne enige	60
6.3.	Udlæg efter skiftelovens § 47	60
 <i>Kapitel IV. Ægtefællearv</i>		
1.	Indledning	63
1.1.	Arveadkomsterne. Oversigt	63
1.2.	Hvad falder i arv	66
2.	Førstafdøde efterlader sig ikke livsarvinger	70
2.1.	Førstafdøde er død før den 1. april 1964	70
2.2.	Førstafdøde er død efter den 31. marts 1964	73
2.2.1.	Den efterlevende ægtefælles arveret	73
2.2.2.	Slægtsarvingernes ret efter § 7, stk. 2, ...	74
2.2.2.A.	Tilblivelse og baggrund	74
2.2.2.B.	Betingelser	75
2.2.2.B.a.	Dødsfaldene efter den 1. april 1964	75
2.2.2.B.b.	Længstlevende arvet ex lege	75
2.2.2.B.c.	Arvet ex lege efter § 7, stk. 1	76
2.2.2.B.d.	Nyt ægteskab	77
2.2.2.B.e.	Livsarvinger	77
2.2.2.B.f.	Betydningen af ægtefællernes testamenter	77
2.2.2.C.	Retsvirkninger	84
3.	Førstafdøde efterlader sig livsarvinger. Kvoteregler	85
4.	Uskiftet bo	87

1.	Almindelig orientering	87
1.1.	Reguleringer for uskiftet bo	89
1.1.1.	Ægteskab	89
1.1.2.	Formuefællesskab	89
1.1.3.	Livsarvinger	90
1.1.4.	Loovens	92
1.1.5.	Myndighed	92
1.1.6.	Modstående testamente	92
1.1.7.	Afkald	92
1.1.8.	Arveretsforbrydelse	93
1.1.9.	Begæring fra ægtefællen	93
1.2.	Aktiver og passiver	93
1.2.1.	Hvad indgår i boet - aktiverne	93
1.2.2.	Hvad indgår i boet - passiverne	96
1.3.	Rådigheden	96
1.3.1.	Inter vivos	96
1.3.2.	Mortis causa	97
1.4.	Ophavsgrundene	99
1.4.1.	Ægtefællen ønsker at skifte	99
1.4.2.	Nyt ægteskab	100
1.4.3.	Myndigblevne særarvinger m.v.	102
1.4.4.	Forsømmelse af forsørgelsespligt	102
1.4.5.	Misbrug. Grænser for rådigheden	102
1.4.6.	Alle livsarvinger døde	109
1.5.	Delingsreglerne	109
1.5.1.	Boet fra før 1. april 1964	109
1.5.2.	Boet efter arveloven	111
1.5.2.1.	Skifte i ægtefællens levende live	111
1.5.2.2.	Skifte ved længstlevendes død	112
1.5.2.3.	Successivt skifte	112
1.5.3.	Vederlagskrav	112
1.5.4.	Gaveomstødelse	114
1.6.	Øvrige kvantitative regler	115
1.6.1.	Genstande til personlig brug	115
1.6.2.	Bohave og arbejdsredskaber m.v.	116
1.6.3.	50.000 kr.'s-reglen	116
1.7.	Kvalitative regler	120
1.7.1.	Fælleseje	121
1.7.2.	Særeje	121
1.7.3.	Blandet formuefællesskab - særeje	121
1.8.	Arvehenstand	122
 <i>Kapitel V. Arv, som tilfalder staten</i>		
		125

<i>Kapitel VI. Om testamenter</i>			
1.	Testamentets begreb	129	
2.	Oprettelse	130	
3.	Andre mortis causa dispositioner	132	
4.	Testamentsundersøgelsen	134	
5.	Øvrige regler	137	
<i>Kapitel VII. Testationshabilitet</i>			
1.	Aldersbetingelsen	139	
2.	Fornuftens brug	140	
3.	Retsvirkninger	145	
<i>Kapitel VIII. Formkrav</i>			
1.	Almindelig orientering	147	
2.	Notartestamenter	149	
2.1.	Formkravene	149	
2.2.	Instruktoriske regler. Bevisregler	151	
3.	Vidnetestamenter	152	
3.1.	Formkrav	152	
3.2.	Instruktoriske forskrifter. Bevisregler	154	
4.	Nødtestamenter	155	
4.1.	Mundtligt vidnetestamente	155	
4.2.	Holografisk testamente	156	
5.	Ugyldighedsvirkningen. Indbofordelingslister	158	
<i>Kapitel IX. Mangler ved viljeserklæringen. Bristende forudsætninger</i>			
1.	Indledning	159	
2.	Tvang	161	
3.	Anden utilbørlig påvirkning. Misbrug af særlig modtagelighed	162	
3.1.	Anden utilbørlig påvirkning	162	
3.2.	Misbrug af særlig modtagelighed	163	
4.	Viljesmangel. Vildfarelse	165	
5.	Svig	170	
6.	Bristende forudsætninger	170	
<i>Kapitel X. Indholdsmangler. Ulovlig delegation</i>			
1.	Begreber. Oversigt	175	
2.	Ulovligt fideikommis	176	
3.	Bestemmelser, der åbenbart savner fornuftig mening	179	
4.	Ulovlige og uetiske bestemmelser. Betingelser. Pålæg	180	
5.	Ulovlig delegation	182	
<i>Kapitel XI. Testationskompetence</i>			
1.	Begreb. Oversigt	187	
2.	Friarv	189	
			190
			190
			191
			191
			193
			193
			195
			195
			197
			197
			197
			198
			198
			199
			200
			201
<i>Kapitel XII. Ugyldighedsvirkningen</i>			
			206
			206
			206
			206
			207
			207
			208
<i>Kapitel XIII. Båndlæggelse ved testamente. Rentenydelseskapitaler</i>			
			211
			213
			213
			213
			213
			214
			214
			215
			215
			216
			216
			217
			218
			219
			219
			219
			221
			221

1.	Grundlaget. Typerne	221
2.	Udlagt kapitalejer uden båndlæggelse	223
3.	Udlagt kapitalejer med båndlæggelse	223
4.	Uden udlagt kapitalejer (udskudt arvefald)	223
5.	Sammenfatning	224

kapitel XIV. Testamenters fortolkning og udfyldning

	Fortolkning og udfyldning	225
	Fortolkningens grundprincipper	228
	Udfyldning	232
	Praktiske fortolkningsspørgsmål	232
1.	Indtrædelsesret	233
2.	Exheredation	234
3.	Tilvækstret	235
4.	Deling efter stirpalgrundsætningen eller in capita	236
5.	Beskrivelsen passer på flere	237
6.	Arvelovgivningen ændret	237
	Forholdet mellem kodicil og hovedtestamente	238

kapitel XV. Legatarer

	Sondringen arving - legatar	239
	Sumlegatar	241
	Genstandslegatar	242
	Legatar om værdipapirer	244
	Forsørgelseslegatar m.v.	244

kapitel XVI. Testamenters tilbagekaldelse

	Indledning	245
	Ren tilbagekaldelse	246
	Form	247
1.1.	Tilbagekaldelse i testamentsform	247
1.2.	Formløs tilbagekaldelse	248
1.3.	Delegation	250
2.	Habilitet	250
3.	Mangler ved viljeserklæringen. Bristende forudsætninger	250
	Ændringer	251
	Annulation af tilbagekaldelser	252

kapitel XVII. Gensidige testamenter

	Begreber. Oversigt	255
	Tilbagekaldelse medens begge testatorer lever	257
	Retsstillingen efter førstafdødes død	259
1.	Testamenter mellem barnløse ægtefæller	260
1.1.	Udfyldningsregler	261

	Den efterlevendes testationskompetence	262
	Længstlevendes inter vivos dispositioner	265
	Bristende forudsætninger	267
	Testamenter mellem ægtefæller, der har børn	268
	Testamenter mellem ugifte samlevende	270
	Testamenter mellem andre nærtstående	272

kapitel XVIII. Dødsgaver

	Indledning	273
	Gavebegrebet i § 70	274
	Erspave - døds gave	278
	Indbetingelsen	278
	Indbyrdelsen	279
1.1.	Fast ejendom	280
1.2.	Løsøre	282
1.3.	Udstedelse af gælds brev eller pantebrev	283
1.4.	Overdragelse af kontrabøger	284
1.5.	Overdragelse af værdipapirer	286
1.6.	Eftergivelse af fordringer	287
	Doblejegaver	287
	Retsvirkninger	289
	Gensidigt bebyrdende mortis causa dispositioner	289

kapitel XIX. Afståelse af forladt arv

	Undladelse af at rejse indsigelse	291
	Formmangler	292
	Habilitetsmangler	293
	Tvang, utilbørlig påvirkning, misbrug af særlig modtagelighed, svig, vildfarelse og bristende forudsætninger	293
	Afståelse efter § 71, stk. 2, 2. pkt.	293

kapitel XX. Bortfald af arveret

	Forbud mod dispositioner over forventet arv	297
	Afkald på forventet arv	298
	Betingelser for arveafkaldets gyldighed	298
	Retsvirkninger af arveafkald	300
	Afkald på falden arv	304
	Arveforskud	305
	Afkortningsgrundlaget	305
	Afkortningsreglerne	306
	Forbrydelse af arveret	308
	Separation og skilsmisse. Ophævelse af samlivsforhold	309
1.1.	Legal arveret	309
1.2.	Testamentarisk arveret	310

Kapitel XXI. Overlevelseskravet

1.	Arveladerens død	313
1.1.	Bevis for dødens indtræden	314
1.2.	Dødsformodningsdom	315
2.	Arvingen skal være i live	317
Lovregister		321
Domsregister		325
Stikordsregister		329

Fortegnelse over litteratur og betænkninger

Litteratortegnelse

- Østergaard, Gyne, E. Haandbog i den danske Arveret, 1855*
Christensen, Ernst: Arveret, 1967
Christensen, Ernst: Arv og Legat, 1961
Christensen, Ernst: Legater og Stiftelser, 1962
Christensen, Ernst: Ægteskabsret I, 1954
Christensen, E. J. Arveretten, Oslo, 1976
Christensen, E. J. Festskrift til, Oslo, 1969
Christensen, E. J. Arveloven af 1972, Oslo, 1973
Christensen, E. J. og Peter E. Hambro: Arveloven, Oslo, 1985
Hansen, Ejnar: Arveretten, 1931
Hansen, Ejnar: Personretten, 1930
Hansen, E. J. og Hanne Ekstrand: Lov om Børns Retsstilling, 1981
Hansen, Hulegaard, Michelsen: Lærebog om indkomstskat, 1985
Hansenmann, J. C. Foredrag over den danske Arveret, 1864
Hansen, O. F. Arvefaldet, 1949
Hansen, O. F. Arveretten, 1950
Hansen, O. F. Festskrift til, 1964
Hansen, O. F. Lovkonflikter, 1967
Hansen, O. F. Personalstatutet, 1927
Hansen, O. F. og Jørgen Trolle: Lov om Borteblevne med kommentar, 1946
Hansen, O. F., Stig Juul, Otto Schlegel: Båndlæggelsesinstituttet, 1958
Hansen, Svend: Arveloven, 1982
Hansen, Svend og Mogens Hornslet: Lov om ægteskabets retsvirkninger, 1986
Hansen, Svend: Mydighedsloven med kommentar, 1982
Hansen, Svend, Mogens Hornslet, Knud Knudsen: Ægteskabsloven, 1984
Prætor, H. Den danske Arveret, 1897
Prætor, H. Den danske Skifteret, 1885
Prætor, H. Familieret, 1899
Ulben, Bo von: Erstatningsudmåling, 1985